

SNEQAS je slovenski nacionalni program zunanje ocene kakovosti laboratorijskih rezultatov, ki ga vodi Klinični inštitut za klinični kemijo in biokemijo UKCL. SNEQAS deluje v Sloveniji že preko 25 let. Ustanovljen je bil z namenom pomagati klinično kemijskim laboratorijem pri izboljševanju kakovosti rezultatov, zagotavljanju varnosti in zanesljivosti njihovega dela in s tem prispevati k dobri zdravstveni oskrbi.

Kot vsi programi za zunanjo oceno kakovosti (EQAP) je tudi SNEQAS zasnovan na medlaboratorijskih primerjavah, ki omogočajo oceno (vrednotenje) laboratorijske izvedbe udeleženca, oceno uporabljenih metod pa tudi izobraževanje in pomoč udeležencem.

SNEQAS je član evropske zveze za kakovost v laboratorijski medicini (EQALM) in sodeluje z drugimi evropskimi organizatorji programov zunanje ocene kakovosti. Zakonske osnove za izvajanje programov zunanje ocene kakovosti so ISO 15189:2003 Medical Laboratories – Particular requirements for quality and competence in Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati laboratoriji za izvajanje preiskav na področju laboratorijske medicine (UL št 64/11.6. 2004).

SNEQAS pokriva različna področja laboratorijske medicine in pri tem sodeluje z strokovnjaki znotraj inštituta in z zunanjimi sodelavci. Izvajamo program za kontrolo biokemijskih parametrov, program za oceno kakovosti hemograma in diferencialne krvne slike. Vzorci sveže krvi odvzete zdravemu prostovoljcu, so primerni tudi za oceno rezultatov glikiranega hemoglobina. V naboru SNEQAS je tudi ocena kakovosti rezultatov CRP, koagulacije (PČ), diferencialne krvne slike za oceno mikroskopske metode, kvalitativna analiza urina, ocena kakovosti rezultatov identifikacije celic in drugih delcev v urinu (urinski sediment) s pomočjo slikovnega materiala, kvantitativna analiza urina na beljakovine, albumine in kreatinin. Z zunanjimi sodelavci uspešno vodimo oceno kakovosti tudi za hormone ščitnice, program za oceno preiskav na avtoprotelesa in specifični IgE za oceno alergološke diagnostike.

SNEQAS poteka štirikrat letno. Laboratoriji dobijo kontrolni material z redno pošto brez kontrole temperature.

Vsi v programu sodelujoči laboratoriji analizirajo enak kontrolni material z njim neznanimi vrednostmi, na enak način kot vzorce preiskovancev.

Rezultate vrnejo organizatorju programa. Statistično obdelavo rezultatov SNEQAS izvajamo po ustaljenih algoritmih. Rezultate udeležencev najprej obdelamo kot eno skupino. Izločimo vse rezultate, ki odstopajo za več kot 3sd (+/-) (outlierji). Iz ostalih rezultatov izračunamo srednjo vrednost, standardno deviacijo in koeficient variacije (KV%). Tako dobljena srednja vrednost je ciljna vrednost za tisto skupino s katero je prijavljeno manj kot 6 udeleženih laboratorijev. Za skupine kjer je udeleženih več kot 6 laboratorijev je ciljna vrednost srednja vrednost lastne metode.

Pri shemah, ki jih SNEQAS trenutno izvaja gre v prvi vrsti za oceno analitične kakovosti, posredno pa so vključeni številni aspekti pred in poanalitične kakovosti (rokovanje z vzorci, izbor metode, podajanje rezultatov). Na ta način lahko udeleženi laboratoriji zaznajo morebitne težave, slabosti in možnosti izboljšav.

Izvedba programov SNEQAS temelji na smernicah Mednarodne zveze za klinično kemijo » Guidelines for the Requirement for the competence of EQAP organisers in medical laboratories.« IFCC/EMD/C-AQ. Programi SNEQAS so zasnovani tako, da v največji možni meri sledijo potrebam uporabnikov. Veliki bolnišnični laboratoriji, laboratoriji v velikih zdravstvenih domovih, malih zdravstvenih postajah ali zdravniških ambulantah se močno razlikujejo po velikosti in vsebini.

Program in način vodenja je opredeljen v Poslovniku zunanje ocene kakovosti kliničnih in biokemičnih laboratorijev R Slovenije. Oddelek za kakovost v soglasju s komisijo odloča o strategiji, praktični izpeljavi, ukrepih in razvoju sheme, vodi dokumentacijo in ob koncu leta sprejme letno in finančno poročilo.